

Õpilasleht

Nr. 29 / 30

24. mai 1938

VI aastakäik

„Õpilaslehele” kirjutanud HM Kooliosakonna Direktor Härra V. ALTTOA

LÕPETAJAILE

Lähemal päevil lahkute koolist, mis on olnud kuue aasta kestes teie teiseks koduks. Teil on selja taga kuus aastat koolielu — rõõme ja kurbusi, ka tööd, pünevad tööd. See teadmiste hulk, mille olete omandanud selle aja jooksul, ei ole sugugi väike: oleksite juhtunud elama ja koolis käima sada aastat tagasi, oleks teie teadmistest jätkunud isegi ja uskuge, teie tulevane edu või ebaedu sõltub suurel määral sellest, missugune on algkoolis omandatud alus.

VILLEM ALTTOA

Algkooliharidus on see nõutav hariduse hulk, mis on seadusega tunnustatud küllaldaseks Eesti Vabariigi kodanikule. Võite tunda rahuldust oma tööst: lõpetanud algkooli, olete täitnud esimese kohustuse, mis riik nõuab oma kodanikelt. Vähemalt hariduselt olete nüüd täisväärtuslikud Eesti kodanikud. Ja kui lisandub aastaid, küllap tuleb juure kohuseid ja õigusi. Nüüd on aga esimene samm kodaniku teel astutud.

Õnnitlen teid nii kooli lõpetamise kui ka saabuva puhkeaja puhul. Jätke nüüd mõneks ajaks töö, lakake olemast väikesed kodanikud, kes täidavad seadusega neile pandud kohustusi! Olge korraks jälle täie hingega mänguhimulised lapsed, keda ootavad ees suve rõõmud, päikese kuld, vete sina ja aasade ja metsade rohelus! Karastage end ja kosuge looduse rüpes, ammutage jõudu sinitaeva päikese lõõsast! Tugevnege kehaliselt ja puhake vaimset, et siis jälle hakata tööle! Peate ju valmis olema: mis aasta edasi, ootab teid ikka enam ja enam tööd. Olgu see siis kas sügisel uues koolis või valmistudes juba tulevasele kutsetööle. Mõlemad teed on õiged. Ainult vaid edasi!

Villem Alttoa.

ülikooli lõpetamiseks. Aga näete, ajad muutuvad, nõudmised suurenevad. Nüüd on teil lõpetatud vaid kooli alam aste.

Kuid sellegipärast ärge tulevikus alahinnake oma esimese kooli antud teadmisi ja kasvatust, ka siis, kui teie peaksite pääsema edasi õppima kõrgema astme koolidesse. See, mis teie algkoolist kaasa viite, on tugev alus,

I. Kiilberg

Nelli Renser

Vahur Süvalo

Kosekivi

Edgar Leis

Richard Mõttus

L. Rahumaa
Konguta

L.

Võimas merikotkas

Kaugel sinitaeva lõpmatusse äärde
loojub päike mere mõõtmatusse kaarde.
Valgustab hullavat lainete möllu,
suudleb merikotka kõrget lendu.

Küll ulub tuul ja raksub kõu,
pilved süngel helgil mere kohal sõudvad.
Ainult merikotkas lehvib ümber laine koha,
silmsilms leegitsemas võitlussära, iha.

Tundes rõõmu märatsevaist rulluvaist laineist,
mere mühinast, kajakate hirmund karjeist.
Kisades võimsalt kriiskavat kotkalaulu
lendab ta uhkelt lainete pitsmete vahus.

Käesoleva kaksik-nr-ga lõpetab „Õpilasleht” oma 6. aastakäigu. Siinkohal ütleme tänu kõigile „Õpilaslehe” sõpradele, õpilasile ja õpetajaile, kes on aidanud kaasa „Õpilaslehe” 6. teekonnale, ja loodame seda piisavat ka 7. teekonnaks. Hääd suvepuhkust ja jälle nägemiseni

SÜGISSEL!

„Õpilaslehele“ kirjutanud HM Noorsoo- ja Vabaharidusosakonna juhataja

Härä J. VELLERIND

LÕPETAME ALGKOOLI ja ALGAME ELUKOOLI

J. Vellerind

Küll osutus see kooliaeg ometi lühikeseks, — mõtleb nii mõnigi algkoolilõpetaja nüüd, kus see aeg tõesti on lõpule jõudmas. Kahjugi nagu tundub mõtte juures, et nüüd jäädavalt lähed välja kooli seinte vahelt, kus kõik oli muutunud juba nii harjunuks, isegi armsaks ja koduseks. Eks oli selles koolielus aga ka aegu ja momente, mil see aeg paistis nii pikk ja lõpp näis nii kaugel. Need lühikesed vahelduvad tunded ei ole aga segajaks sellele tõelisele rõõmule rinnas, et algkool on läbi ja seljataga. Saavutatud on see põhiharidus, mis nõutav igalt kodanikult ja seega edasi astutud tähtis samm oma elutee rajamisel. Nüüd

EDASI UUEKS ÕPPEKS, UUDE JÄRKU — ELUKOOLI.

Algkool andis aluse, seadis alla vaimu-vundamendi isiku elu kujunemiseks.

Eks ole aga nii, et algkooli lõpetades ei ole endal veel kuigi selge, mida ja kuidas ehitada sellele algkoolis pandud teadmiste ja oskuste vundamendile. Ega siin aita igakord ka vanemate ja õpetajate kavatsused, vaid olud ja võimalused ütlevad oma sõna.

Arusaadavalt tahaksid kõik edasi kooli minna ja seda saab ka kehva-deski oludes, nimelt minnes õppima ja end täiendama elukoolis.

Tugevad isikud on ju ikka tõusnud neist, kes ise varakult oma tööga on pidanud eluülespidamist teenima, kuid seejuures püüdnud ja väsimata edasi on rühkinud oma teadmiste ja oskuste täiendamise alal.

Meil ei olegi ju enam lugupidamist selliste noorte vastu, kes algkooli kuidagi läbi veavad ja siis edasi enam midagi ei püüa õppida endaharimiseks ja elus paremuse saavutamiseks. Käib ju nüüd noortel vabadel silmapilkudel hoogus isetegevus ja õppimine nii maal kui linnas. Noored koonduvad, et üheskoos õppida ja töötada, võisteldes pinevust tunda, rõõmu ja meelelahutust leida. See on kool, kus arendatakse ja hästi õpitakse tundma enda ja kaaslaste püüdeid ning võimeid, rajatakse üksmeel, korratakse kodusid, kaunistatakse ümburust ning luuakse püsivust meie rahvuslikule ja riiklikule iseolemisele.

J. Vellerind.

KELLEKS TAHAN SAADA

Sa ära pane tähelegi, onuke, et mu kiri on täis tindiplekke, mida õpetaja nimetab minu perekonnavappideks. Kõik tuleb sellest, et mu meel on üpris rõõmus, sest varsti on see päris priius käes!

Praegu pole rõõm aga veel täielik, sest mõni asi tahab nagu kiuste tuju kibedaks teha, nagu oleksin paar kamalut pipart alla neelanud...

Meil oli hiljuti koolis suur kirjatöö. Olime kõik kole hirmul, — saatus ju kaalul! Kusti aga käis tähtsa näoga ringi, et temal olevat puha selge ja teada. Ta olevat nüüd hiramant ehk vakiir — nende Kati kuntsid olevat ta salaja välja uuriud. Kusti lubas igaühele, kes vastutasu annab, öelda, mis on kirjatöö teemaks ja kui suure või väikese numbri keegi saab. Kõigi käest võttis ausõna, et edasi ei öelda. Läksin kah tema juure, et ole hää mees, ütle! Tema tegi kole targa näo pähe, pungitas silmi ja ütles: „Teema

on täpselt niisugune, missuguse õpetaja annab, ja numbrit alla ühe ja üle viie sa ei näe! Täpsemalt ei saa praegu keegi ütelda, nii et mul on õigus!“ Mul sai süda kohe lusti täis. Liide oli ka üsna rõõmus, sest temal küüned parajasti õitsesid ja ta lootis kindlasti, et teeb töö puhta viie päale. Ma tegin endalegi siis kriidiga öied küüntele, et nagu kindlam...

Teema oli aga niisugune imelik — Kelleks ma tahan saada. Kirjutasin kõigepäält paarileheküljelise sisesejuhatuse, ja edasi oli nii: „Mul on olnud õige palju ideesid ehk mõtisklusi, kelleks rängas eluvõitluses saada. Paari aasta eest ma tahtsin saada korstnapühkijaks. On ikka tore: kõik kardavad, kui käid nii viisi neegusena ringi, ja kui mõnel nina tahmaga määrid (näiteks Kustil), siis saaks alles nalja. Ja korstna otsas seista võiks ka päevade kaupa; nüüd ema ei lase aga puu otsagi. Liide aga ütles, et kui ma korstnapühkijaks hakkas, siis tema ei räägigi minuga enam. Siis ma jätsin selle mõtte ja tahtsin hakata poemeheks, aga ema ütles, et kes mind selliks võtab. Ja kõhu- ja hambavalu olevat kah kohe „kompekkide“ pärast. Siis mõtlesin õppida ahukaadiks ja hakata õpetajalt paremaid numbreid õpilastele välja pressima. Aga nüüd ütles jälle isa, et ahukaate olevat palju ja nad saavat naljapalka. Sattusin päris kabuhirmu. Kord ütles õpetaja, ma oskavat hästi luuletada (igasuguseid vabandavaid põhjusi). Sellest ajast tahtsin hakata kirjanikuks ehk autoriks. Oleksin luuletanud siis õige palju ja väljastanud nende põhjuste sõnastikustiku. Aga tead isegi, onuke, viga on see, et kui juba kirjanik oled, siis pead kirjutama ehk kirjastama ja mulle see ei meeldi põrmugi. Praegu mul on aga kindel kavatsus õppida lenduriks. Siis saaksin õige kaugemalt takseerida, kas õpetaja jutt ja raamatutarkus on tõsi, et maakeras olevat ikka päris kera ja ümmargune kohe nagu hernes. Varem tahtsin isalt jalgratast, aga nüüd palusin, et ta ostaks lennumasina ehk aerodroomi. Või veel, tema ütles päris kurjalt: „Jäta see jutt. Siis on kõik ilm põrinat täis, ajad lehmadki viimati kiini jooksma ja on häda, et nad ei söö.“

Aga ega ma asja sellega jätnud! Hakkasin ise meisterdama ja nüüd on peagu valmis. Vana küna panin kereks, kaks leivalabidat tiibadeks, pool pütikaant sabaks ja voki-ratta tüüriks. Ainult propeller puudub, mootori toodan kuidagi triikrauast ja ilektrilambiparteist (näht, vist patarei) ja siis kõrgusi vallu-

KUUES RING „ÕPILASLEHE“ LAUREAATE

Juba 6. korda ilmuvad „Õpilaslehe“ veergudel meie noorte vaimse taseme tipude fotod ja tagasihoidlikud elulood. — „Õpilaslehe“ 6. loominguvõistlus on lõppenud. Iga korraga on see pannud liikuma üle maa ikka rohkem sulgi ja päid. Toimetusele saabub aastak. kestel 3000—3500 võistlustööd. Ja tihti päris häid. Iga uue võistluse vahel on areng ja kogemused, tööd on võtnud kargema ja elulise ilme, kadunud on kirjutamine ainult kõrges „tuhmroosade pilvede“ stillis.

Lugejad ise on oma otsuse langetanud ja seegi näitab arengut. Muidugi on toimetusel ühel või teisel juhul eriarvamusi, kuid siin on maksev hääletaja sõna. Ja hääletajate sõna ütleb tänava nõnda:

PROOSAS

1. V. Süvalo „Aavo Ilmvaldi ristisõit“ — 371
2. L. Olvi „Rehepeks“ — 187
3. E. Moldov „Õine elamus soos“ — 136

LUULES

1. I. Kiilberg „Ood Eestile“ — 156
2. E. Leis „Eestile“ — 129
3. E. Rõzow „Mälestus sünnikohast“ — 102

ARVUSTUSED

1. A. Kopelman „Kivika „Nimed marmortahvlil““ — 289
2. E. Ründe „Sinise Tähe“ matkalood“ — 164
3. R. Kello „Taavet Soovere“ — 153
R. Jürisson „Kopelmani „Pakri saared““ — 148

REISIKIRJELDUSED

1. K. Nimvals „Ajalooline maa-võistlus“ — 391
2. E. Noorkukk „Kuidas võideti lätlast“ — 356
3. R. Jürisson „Metsatöölise juures“ — 238

MÄLESTUSED

1. Linda Reeve „Toredad päevad Vokal“ — 476
2. A. Kopelman „Läänemere sõjasadam“ — 442
A. Kopelman „Russalka sünnisaladus“ — 438

JOONISTUSED

1. K. Saarlo „Minu kodu lumemes“ — 204
K. Saarlo „Nartsissus“ — 201
2. L. Reeve „Lainetel“ — 187
3. A. Ottoson „Vanaema“ — 157

TEHNIKAS

1. Kosekivi „Teeme laulipu“ — 408
2. A. Kopelman „Vesiveski“ — 310
3. M. Tsäko — „Lihtne telefon“ — 204

VESTE

1. E. Leis „Raadio“ — 306
1. R. Mõttus „Tongid“ — 301
2. H. Vint „Minu esimene kook“ — 204
3. E. M. (E. Moldov) „Sarlakid“ — 170

NALJU

1. H. Sepp „Väikekaupmees“ — 116
2. H. Verev „Karplaatserus“ — 102
3. K. Ruut — „Klimp... supp“ — 70.

KES NAD ON ?

ILMAR KIILBERG: Sündisin 21. novembril 1920. a. Keilas, rätsepa pojana. Vanemate elukoha muutmise tõttu siirdusin peatselt Riisiperes valda, kus mu isa suri, kui olin alles viieaastane. Esimese kooliaasta õppisin Riisiperes, Nissi algkoolis, siis asusin emaga Tallinna elama, kus õppisin algul kaks aastat linna XIII algkoolis ja ülejäänud õppeaastad linna V algkoolis. Pääle algkooli lõpetamist astusin Tallinna I Gustav-Adolfi reaalkooli, olles praegu selle kooli abiturient. Kirjanduslikku loomingu alustasin möödunud asstal, millal ilmus esimene töö „Õpilaslehes“. Huvialadeks on mul kirjandus, sport ja botanika.

ARMAND KOPLIVEE (KOPELMANN): Sündisin 14. mail 1923.

a. Paldiski linnakese lähedal Leetsi külas, kus ma ka praegu elan. Astusin 1931. a. Paldiski algkooli, mille möödunud aasta kevadel lõpetasin. Koolis mul kasvaski see suur huvi kirjanduse vastu. Harrastan palju lugeda, päämiselt ajaloolisi romaane. Talveti on minu meeldivamaks ajaviiteks suusatamine. Et meri mu kodule on lähedal, siis veedan ma tihti oma aega säääl, vaadeldes lainete ilusat mängu ja kõrget, järsku paekallast. „Õpilaslehe“ loominguvõistlusest võtan teiskordselt osa, tulles eelmisel korral vesteis kolmandale kohale.

KOSEKIVI: „Ah, elulugu. Seda on mul teistega jagamiseks kole vähe. Elan ja töotan kodutalus; olen suur teaduse ja hariduse sõber — möödunud kevadel lõpetasin algkooli — praegu „kodukeskkoolis“; olen kotkaks ja maanooreks ja vaimse ja füüsilise spordi asjahuviline võidujooksja — harva ka lemmiklehe sõber.“

Palun jätta tundmatuks mu isik omaloomingu võistlustulemusis kui ka laureaate nimekirjas — olen ikka KOSEKIVI ka laureaadina.

EDGAR LEIS

(E. K. Karusmäe, Vinnimäe):

Olen sündinud 27. XI 1923. a. Võrumaal Erastvere vallas, talupidaja pojana. Kogu lapsepõlve olen elanud siin. Varasest lapsepõlvest mäletan ainult niipalju, et see möödus rõõmsas lullilöömises vanemate kukulapsena. Suuremaks poisijõmpikaks sirgudes sai minust „kuulus sõrakindral“.

Kaheksa-aastasena hakkasin „õpust võtma“ ning punase kukega raamatust tarkust tuupima ja nüüd istungi vanemate päevaluks päevad otsa „nina raamatus“. Minust sai ka Kanepi 6-klassilise algkooli õpilane. Nüüd õpin juba sama algkooli lõpuklassis.

Kuni praeguseni on jäänud mulle kooliajast kõiksugu mälestusi ja suur huvi kirjanduse vastu. Mu suurimaks lõbuks on veel päevikut kirjutada ja jutte lugeda.

Osa vabast ajast kulutan enesearendamiseks. Ja ma haaran vahete vahel ajaviiteks — loominguks sule.

A. KOPLIVEE

K. NIMVALS

K. SAARLO (autoportree)

VÄARTSEEBIKS KUJUNENUDI

A. FREDERIKING-TARTU

LAUREAATE

RICHARD MÖTTUS: Sündisin 12. IX 1923. a. Aakre vallas, kus olen veetnud kõik senised eluaastad. Nüüd käin sama valla algkooli lõpuklassis kordusaastat. Teotsen ka Aakre „Noorte Kotkaste“ rühmas abikotkana. „Õpilastele“ tellija ja ka kaastööline olen esimest aastat. Minu armsaimaks alaks on ikka olnud kirjandite sepitsemine ja luule, kuid viimast pole siiski enam tükil ajal teinud. Ja nüüd! Olen õnnelik, et suutsin oma töö teha nii, et lugejad-sõbrad peavad seda oma le meeldivaks ja on andnud sellele hää hinnangu. Vahest ehk sügisel kuuleme üksteisist jälle.

KARL NIMVALS: Olen sündinud 23. apr. 1923. a. Aa asunduses põllumehe pojana, kus olen elanud tänapäevani. Tormise tujuka mere läheduses olen veetnud lapsepõlve, millisest on säilinud parimad mälestused. Nüüdki jalutan tihti rannal, igatsedes näha kaugeid randu ja maid, millised sääl taga peituvad. Kord tahtsin saada merimeheks, nüüd on need unistused kadunud. Suurema osa vabaaajast pühendan spordile ja kirjandusele, mis on jäänudki mu huvialadeks. Möödunud kevadel lõpetasin Aa algkooli, ning alles hiljuti alustasin õpinguid Tallinna Kodukeskkoolis. Teotsen ka Aa N. K. org. signalisti ja salgapäälükuna.

NELLI RENSER (LINDA REEVE)

Minu elulugu

Sündisin mõisavalitseja tütreana sügisel 1921.
Isa ostis talu. Kolisime Kabala.
Tollal aastaid mul oli ainult kaks.
Sai koduks hall talumaja
kesk välju kiviseid;
kesk lillelisi aasu
ja õitsvaid sireleid.
Oi, ruttu kadusid aastad
mängul õe ja vellega,
said armsaks udused aasad,
hall maja õlgkatusega.
Möödusid algkooliaastad... Ruttu
kui muinasjutust imedeöö.
Too kolmaastak päale kooli —
hälbind kui uttu,
mind isatalus kutsus töö...
Nüüd ootan igatsusega sügist,
et astuda kodunduskooli.
Ma raskusist põrmu ei hooli —
saaks ainult õppida!
Mu isa nüüd vanatalur,
harib põldu, künnab soid.
Ma ise kodutütar —
käin salgajuhi teid.
Parimaks sõbraks mul raamat,
pintsel ja joonistusblokk.
Loen meeleldi kõike, ka draamat,
unub lugedes keedupott.
Ja rännata teid pikki,
oo! kuis küll igatsen;

olles ümbritsetud seiklusist.
Olles ümbritsetud valgeist pilvist
ja lõhnavast metsadest.

KALJU SAARMAN (SAAR-LO): Sündisin 1920. a. heinakuu esimesel päeval Valgamaa põhjapoolseimas osas. Toredad Mäeküla metsad, järved ja kaunis Harimägi pakkusid palju vaatlemiseks ja uurimiseks. Oma erihuvide liigse harastamisega olen alati teinud muret vanematele kodus ja õpetajatele koolis. See on toonud mulle kahju, sest tee, mis viib kooli lõpetamise poole, on jäänud hirmuäratavalt kitsaks. Aga kui ma siiski suudan käia selle tee lõpuni, siis lähen sinna, kus saab joonistada nüpalju kui süda kutsub.

VAHUR SÜVALO: Olen sündinud 1921. VIII 9. Pärnus, kus lõpetasin linna III algkooli ja praegu õpin Pärnu progümnaasiumi V klassis. 1936. olin juba „Õpilastele“ laureaat luules ja 1937. proosa alal. Olen avaldanud vesteid ja jutustisi ka mujal ajalehis ja noorsoo-ajakirjus.

HÄÄLETUSPREEMIAID

Loominguvõistluse hääletajate vahel jagati välja 20 osavõtu-preemiat (raamatuid), mis langesid järgmisile hääletajale:

1. Pae E. 2. Jõuk L. 3. Nagel H. 4. Kiho A. 5. Tattar K. 6. Kalpus V. 7. Koch M. 8. Soo D. 9. Mäevur Ü. 10. Kokk J. 11. Vaikmäe A. 12. Hommik V. 13. Tärkson L. 14. Ummik V. 15. Toots V. 16. Obet K. 17. Raudsepp L. 18. Lamp E. 19. Pastak L. 20. Miiter K.

Kaljo Saarlo, Otepää L.
S E P P

Õhturahu oma vasaraga tükkideks ta taob ja viskab ääsitule hõlma uusi siisi. Aeg raskes töös ning muremõtteis kiirelt kuid väsimatult tõuseb langeb käsi. [kaob, öö varjudele juba aset annab õhtuvillu ja puudes hakkab kohisema tuul, kuid sepikojas ikka väljub sädemete ilu särades töömehe trotslikul suul. Leek tahmaseid nurkigi valgustab ja veretab vana ning roostunud raud, mis nagu virgutab tööle ja julgustab; ei võimsatest kätest veel kahane jõud! Helendavat rauda ta alasil taob ja lendub sest sädemeid kaugele. Töötades rammestav unigi kaob, hõigisaraid nõrgub vaid laugele. Juba ärkab külas esimene elutuks ja soodelt tõuseb valge udu, aga ikka lahti seisab sepikoja uks, sees kestab tulisädemete sadu. Hommikurahu oma vasaraga tükkideks öö läbi on töötanud teistele. [taob, Alles koidikul vasar käest vaob, annab aset päikeses läikivale adrale.

VÄRDI KIRI Algus lk. 2.
tama ehk tsiviliseerima! — Ja kui ma sõduriks lähen, siis ma pindevillemiks ehk jalameheks küll ei lähe. Lähen kuulipildujaks. Oleks kena täristada kuulipildurist, ikka oma poolsada pauku juttimööda: tatata-a! — Päale nende on mul veel terve kogu ehk muuseum tulevikukavasid. Kuna aga vanasõnagi

Raimond Jürisson, 14 a. M.
Randvere
LÕPETAJATEPÄEV RANDVERES

Alates 1937. a. kevadest hakati ka algkoolides, kust saavad noored oma alghariduse, pühitsema ametlikult Algkoolilõpetajate-päeva. Randveres toimus see möödunud aastal järgmiselt:

Pühapäeval, 29. mail enne lõunat läksid kõik vallas asuvate algkoolide lõpetajad Kaarma-Suure vallamaja juures asuvasse valla algkooli kokku. Sääl kuulati Haridusministri raadiokõnet, kus ta meie praegust algkooli võrdles leivaga. Päale selle kanti ette deklamatsiooniga ühislauale. Aktuse lõpul jagati välja Presidendi (siis küll veel Riigivanema) poolt annetatud „Eesti Entsüklopeedia“ köited. Lõpuks lausis veel Randvere poisid laulu „Noorus on ilus...“ Lõppes ühine aktus ja kõik lõpetajad siirdusid koju.

Meid olid autod juba sel ajal, kui aktus lõppes, ootamas ja väljunud Kaarma-Suure koolimajast, vutistasid nad meid Randveresse.

Jõudnud tagasi oma kodu koolimajja, nägime, et R. koolimaja rõdu oli kas kedega ehitud ja palju rahvast oli kogunenud koolimajja. Klassides oli korraldatud vihikute ja käsitööde näitus ja koridori seinu ehtisid vanad seinalehed. Lisaks nendele olid veel põrandal kaks kiviheite-masinat. VI. kl. olid igasugused „instrumendid“, nagu loodimisriistad, elektrikell, morsevõti ja palju muud. Küll oli tore! Saanud pilgu heita nendele, helistati, ja aktus algas.

Aktusel ütlesid iga kl. poolt valitud esindajad väikese kõne. Minule on kõige rohkem meelde jäänud I kl. õpilase väikese Ülo sõnad:

„Täna lauldakse ja loetakse Teile, kui meie suureks saame, siis meile lauldakse ka.“

Aktusel jagas koolijuhataja lõputunnistused ja luges igal alal saavutatud numbrid kuulajatele ette. Kaks, kes saavutasid oma lõputunnistustega kõige rohkem punkte, said auhindadeks raamatud „Oska elada!“ Aktuse lõpul kõlas veel laule ja õpetajad soovisid lõpetajatele õnne. Algas lastevanemate koosolek.

Õhtul oli aga koolipidu, kus esineti mitmesuguste ettekannetega. Kõige rohkem meeldisid kuulajatele deklamatsioonid Parijõe „Katkine kruus“ ja J. Jaik'i „Hunt“, mis mõlemad deklameeris IV. kl. õpilane F. Paadik, tuntud kooli kõige parema esinejana.

Päale muu meeldis rahvale nähtavasti ka laul „Labajalavalss“ mida mitu korda korraliti. Poisid esinesid veel „pulgatantsuga“ ja sellega oli pidu lõppenud. Algas tants.

Minu arvates oli see rõõmsam päev lõpetajate elus.

Ütleb: „Pea tehtud pilla-palla, kaua tehtud kaunikene!“ ja kuna ka õpetajad soovivad kõike teha põhjalikult, siis on arvatavasti kooliärrade lahkel kaastegevusel minu tulevikuplaanid vähemalt ühe aasta kohta üsna kindlad.“

Niisugune see oli ja ära sa, onuke-pai, selle lõpu pärast kurvasta ega kedagi. Ütlesid ju kord: „On hää, kui noor inime õpib!“ Nii et kõik on korras! —

Ees on veel viimased päevad — kas või kibedad — olgu! Varsti ollakse „päris ja prii!“

Sulle ja kõigile soovib parimat suvepuhkust ja jällelugemist sügisel
Sinu Värdis.

LOODUSE SALADUSI

GIHASOÖJAID TAIM

MEIL JA
MUJAL

140 aasta eest kuulus rootsi loodusteadlane Carl Linné sai Põhja-Ameerikast huvitava kirja. Selles teatati talle taimest, mille nimeks on „kärbsepüüdja“. Kirjasaatja jutustas, kuidas see „verejanuline taim“ peab jahti putukatele ning toitub nende lihast. Euroopas paistis see asi esialgu kahtlane. Uurimused võttis enda päälle praeguse moodsa loodusteaduse isa Charles Darwin. Oma vaatlusi toimetab ta kõigile tuntud huulheinal ja veendus peagi, et huulhein püüab putukaid ja kasutab neid toidulisaks.

Sellest ajast on avastatud ümmarguselt 500 liiki sääraseid taimi, mis võivad toiduks tarvitada tillukesi putukaid.

Suurem osa neist kasvab soojadel maadel, kuid ka meie maal leidub mitu lihasööjat taimet, nagu huulhein, võipätkas ja vesihernes.

Astume suvepäeval ligemasse sohu. Soo sambla pinnal puutub meile varsti silma väike valge lil-
leke, mille punakad lehed laotuvad maapinnal laiade pikkade varte otsas nagu väikesed labidad. See taim on huulhein. Lehtede asetuse poolest on ta väga sarnane hunditubakale ja teehelele. Ta kaunis lehekodarik seisab ringi ümber varre. Pehme sammal toetab tema lehti altpoolt, kuna nende päälispinda katavad pikad nõeltesarnased ripsmed. Taimeteadlased nimetavad neid **tentaaklitteks**, mis ei tähenda muud kui kompamisriistu. Iga ripsme ots moodustab ümmarguse pääkese. Selle küljes helgib suur tilk läbipaistvat, selget vedelikku. See on taimeteadlase vedelik. Maitset on ta mõru ja vististi ka vastik. Kuid putukail, kes soos ringi keerutavad, pole sellest vähematki aimu, mida see läikiv vedelik õieti on. Nad peavad seda meeks. Vahetpidamata laskuvad nad lehtedele, et põuase ilma-
ga veidi maiustada. Kuid see kergemeelne tegu läheb neil kalliks maksma. Juba esimese hüppega satub pisike maiasmokk uppumisohtu. Eemalt nii meelitav „selge mesi“ osutub kangeks **kleepaineks** ja ei lase rõõmust külalist enam lahti. Nüüd võtab väike maiasmokk kokku viimase jõu. Ta sipleb, sumiseb, piriseb, vihastub, ja palub appi. Kuid asjata. Kellelgi pole lusti toppida oma nina teiste asjadesse. Või kuidas siin saabki aidata, kui kärbes on kõige oma kuue jalaga liimil kinni nagu pigis: tõstad välja ühe jala, on teine kinni, tõstad teise, on kolmas kinni jne. Ägedas heitluses mööduvad mõned sekundid. Siis näeb õnnetu ohver üle enda märja keha kummarduvat lõpmatul arvul leheripsmeid. Need tahavad teda vastu lehepinda katki suruda ja uputada läikivasse vedelikku. Juba on ta üleni liimiga koos. Vedelik ummistab ta hingamistorud ning järgneb piinarikas lämbumissurm.

Paari päeva pärast ei leidu endisest priskest putukast enam muud kui kõva kooruke lehepinnal. Lái-

kiv mesi, mida putukas tahtis kasutada maiuspalaks, on seedinud ta pehmed kehaosad. Varsti viib tuulehoog lehelt ära ka seedimata riismed ja kaval püüdja sirutab lehed välja uute putukate meelitamiseks.

Hoopis teisiti peab putukaile jahti **vesihernes**. Selle taimet armsamaks asukohaks on seisev vesi, — järvik, turbaauk või vanajõe koole. Siin ilutseb tema kuldkollane õieke suvisel päikesepaistel vaikse veepinna kohal. Vesihernel on peened lõhestatud lehed, kuid juuri pole. Seepärast ujub ta vabalt vees. Saagi püüdmiseks kasutab ta lehtede ja varte küljes asetsevaid kotikujulisi põiekesi. Need on umbes pipratera suurused ja avanevad ainult sissepoole. Puutub mõni väike veeloomake kas või lihtsalt uudishimu pärast seda uksest, kohe hüppab see lahti ja meelitab võõrast astuma sisse. Liigub loomake julgesti edasi, siis vajub uks lipsti tema järele kinni ja võõras ongi vangis. Põie seinad sõõrutavad talle päale seedivat vedelikku, ja mõne päeva-
ga on loomake tarvitatud toiduks.

Kannpööseline taim (1/6 loom. suur.) ja tema kann (nr. 2) ühes kaanega

Vesihernega suurt sarnasust omavad püüniste poolest kuulsad putukasööjad soojamaa taimed **kannpöösalsed**. Nende asukohaks on Ameerika, Aasia ja Austraalia niisked metsad, kuna meil näeb neid taimi Botaanikaaias. Kannpöösalsed taimed lehed moodustavad suuri kannumoodi lisandeid. Need lisandid on mõnel taimel kuni 30 cm pikad ja nende avaus on selleks küllalt suur, et sinna tuvike võiks lennata sisse. Kannu põhja katab seediv näärmevedelik. Sinna sissekukkunud putukail ei ole võimalik

Järg lk. 8

56

NATUKE PILDIMOTIIVIST

Pilt saab hää, kui võtte sooritame kõigi nõuete kohaselt, valime õige valguse, säritlusa ja jne. Kuid seegi pilt ei saa veel igakord ilus.

Pildimotiiv peab meile pakkuma naudingut. Pildimotiividest eraldatakse:

1. Portree — inimese pildistamine (nägu, rinnapilt);
2. Grupivõtte — inimeste kogu mingis ülesseades;
3. Arhitektuur — ehitiste pildistamine;
4. Vaikelu võtted — siseruumid, liikumata esemed, loodus- ja maastikvõtted
5. Reportaaž — sündmuste pildistamine;
6. Tehnilised võtted (reproduktsoon, mikrofotod jne.).

I osa lõpp.

Märkus: Fotokursuse II osa (fotokeemia) avaldame sügisel.

53

e) Säritlusmehhanismi seadmine soovitav aja päale. Lihtaparaatidel on selleks vaid kaks võimalust:

„B“ — säriaeg meeldimuse järgi ja

„M“ — mis kõigub umbes 1/25 sekundi ümber.

Kallimail kaamerail on „moment“ aegade valik suurem.

g) **Diafragmeerimine** (avamuutmine), kui see osutub tarvilikuks. Ava vähendame harilikult siis, kui valgust on rohkem, kui seda lubab kasutada meie valgustus-särimehhanism. Näiteks, kui me 6,3 valgusjõuga aparaadil peaksime heleda ilmastiku puhul pildistama mereranda ja me peaksime valgusehulga suuruse tõttu kasutama valgustamiseks 1/200 sek., meie aga oma aparaadiga saame valgustada 1/100 sek., siis peame diafragma osuti 6,3 päält nihutama 8 päale ja me võime valgustada nüüd juba täiesti julgelt 1/100 sekundiga.

V KLASS

Algus lk. 6

Helmi Vint
Narva

L.

„Kas asjaomane on näidanud sulle raamatut?“ Juhatajanna ranged, hallid silmad näisid tahtvat tungida Anni sisemusse.

„Ei, ma juhuslikult nägin, kuidas ta joonistas vahetunnil.“

„Kas sa tahad mulle ütelda, kes see on?“ See ei olnud küsimus. See oli käsk.

Klass istus ootusest värisedes. Kas julgus Anni eitavalt vastata juhatajannale? Ta heidetakse otsekohe koolist välja.

Valitses hääletu vaikus.

„Ma ei taha ütelda, kes see on.“ Anni huuled värisid ja ta ei tõstnud pilku põrandalt.

Klass istus nüüd hirmust jahmununa. Mis saab nüüd? Vaevalt juleti hingata. Juhatajanna istus hetke. Siis ta ütles:

„Kas oled mõelnud, et võid ise saada karistuse, kui sa sõna ei kuula?“

Tema hääletu oli sama, mis tavaliselt. Ta oli võraturu enesevalitsemises, see juhatajanna. Anni tõstis pääd. Tema põsed olid läinud natuke punaseks — ja siis ta ütles kindla häälega:

„Ma pean alistuma karistusele, kui olen sõnakuulmatu. Aga teise pääle kaevata ma ei taha.“

Ei olnud ainustki õpilast kogu viiendas klassis, kes poleks kindel olnud selles, et Anni aetakse koolist minema. Virvegi värises. Juhatajanna ei ütelnud sõnagi. Ta pani käed silmade ette ja istus viivu. See kestis klassi arvates terve igaviku.

Anni haaras kinni lähemast puldist. Kõik hakkas pöörlema ta silme ees. Siis tõusis juhatajanna püsti. Vaikselt astus ta Anni juure ja pani käe ta õlale.

„Istu, laps.“ Hääletu oli väga hell. Siis ta pöördus klassi poole ja noogutas pääd.

„Te võite uhked olla Annile, tüdrukud.“

„Elagu!“ Virve oli päris meeleto — aga hirmununa kummardas end allapoole, kuuldes oma häälet. Kui juhatajanna möödus tema kohast ja nägi Virve silmad suundunud temale piirita imetelus, silitas ta tüdruku juukseid.

Kooliteel

Portfell kaenlas ja pääke täis mõtteid,
süda raske kui rauane rist —
oh, kes mõistaks küll kõik need võtted —
ja täna ta küsib mind vist!

Portfell raske kui kotitais tina,
vihke kojugi unustud veel!
Juba külmetab sõrm ja ka nina,
kurb on hommikul kooliteel.

Mõtted mustad kui sügisepilved, —
kas ta küsib või halastab vast?
Oh kui täna veel kuidagi pääseb,
teine tund tervet tükki tean pääst!

Oh, kui tänane päev läheks mööda,
homme kõik vastan viie pääl.
Keegi ei või siis enam öelda:
„Mis te laisklete, — just teie sää!“

Ega siis enam ma tunnis müra,
istun vaikselt just nagu sukk.

Ei naera, ei loobi, ei tee kära,
käitun kui oleks mul suu ees lukk.

Ei tea, kas ta ikka mind küsib
või pääsen ma nahaga veel?
Oh, kui ainult täna veel pääseks,
— painav mõte see kooliteel.

„Kas sa oled nüüd õnnelik, Virve?“ Kogu kool tundis Taaveti ja Koljati vahelist sõprust.

„Juhatajanna, te olete ingel,“ sõnas Virve.

Siis helistati. Ja juhatajanna lahkus. Virve sööstis kateedril.

„Kaua elagu Anni!“ Ja kogu klass vastas: „Elagu Anni!“

„Aga kuulge,“ jätkas Virve, „kui ükski elav hing julgeb ütelda ühegi halva sõna meie juhatajanna kohta, tasub viies klass sellele kohe — millal tahes ja kus tahes ja nii sageli kui tarvis.“

„Aga nimelt!“ vastasid teised vaimustusega.

Diafraagma vähendamine on alati soovitatav, kui seda valgusehulk lubab, kuna pildi sügavusteravus ja üldine teravus ka kehvatemategi aparateid tarvitamisel tõuseb.

h) Tuhmklaasi eemaldamine, kasseti ettelükkamine ja kasseti kaane eest äratõmbamine. Filmaparaatidel see toiming jääb ära, selleasemel tuleb kontrollida, kas ees on võetud või võtmata film. Siin tuleb juba algul harjuda teatud kindla korraga, et hoiduda ühe pildi teise pääle võtmisest.

Keeratagu film eest ära kohe pääle võtmist, siis on kindel, et see võte on kõrvaldatud igasuguste juhuste mõjuvõimekonnast ja aparaat on järgmiseks võtteks juba valmis.

i) Kõigi tehtud toimingute järelkontroll, millele alles siis järgnegu:

j) säritlus (valgustamine). Säritluse juures ärgem unustagem, et

„T“ esimese vajutusega avab ja alles teise vajutusega suleb katiku lehed.

„B“ aga hoiab katiku lehed niikaua lahti, kuni hoiame näpu survega päästiku pinnal või traatavaja nupul.

3) KAAMERA SULGEMINE

toimugu kohe pääle pildistamist, et ära hoida aparadist võimalikke „haigestumisi“ (kukkumised, tolmumised jne.). Siin tuleb esmalt vaadata, kas olme objektiivi kandelauda nihutanud paigast (ülesse, alla, küljepääle). On seda tehtud, siis tuleb:

a) objektiivi kandelaud asetada normaalasendisse;

b) objektiiv rõõbastikult tagasi lükata „pessa“;

d) põhilaud vabastada küljriivist (kerge survega alla);

e) põhi ettevaatlikult sulgeda lukku, ning meie olemegi võtteks vajalikud tööd täitnud kõigi eel- ja järeltoimingutega.

LIHASÖÖJAJD TAIMI

Alg. lk. 7

enam välja pääseda. Enamasti on sellised kannud rohekat-kollast värvi ja päält katab neid kirju kaas, mis ei lase üleliigsel vihmaveel langeda sisse. Eemalt näeb säärane kirju kann välja nagu suur õis (vt. 3. joonis). Putukaid meelitab kannu ärtele magus mesi, millega on kaetud kaas ja kannu servad. Mett korjates satuvad putukad kannu järsule äärele, libisevad ja kukuvad säält alla näärmevedelikku. Siin saavad nad kaanpöösalistele soovitud toidulisaks. On teada juhtumeid, kus ühest kannust on leitud mitukümmend putukat. Lõpuks tuleb toonitada, et teiste lihasööjate taimede hulgas on kõige agaramaks kärbspüüdjaks siiski portugali huulhein. See on taim, mis kasvab hulgalt Lõuna-Hispaanias ja Portugalis. Osava kärbspüüdjana hoiatakse ta kodudes, sest taim võib ühe päeva jooksul hävitada mitukümmend kärbest. A. Parts.

SUVEL EHTAME LOHE

Tuule jõudu nimetatakse vahest „sinine süsi”. Kahjuks ei ole „sinine süsi” oma tujukuse tõttu hästi rakendatav, nii et teised jõuallikad on tuulejõu kasutamise hoopis tahaplaanile tõrjunud. Lendurile on aga õhuväld teiseks koduks. Tema peab õppima armastama oma teist kodu ühes selle tujukusega. Veel rohkem, hää lendur peab õppima valitsema tema tahte ja mõju piirkonna õhumasse. Selle eelduseks on õhuvalla põhjalik tundmine.

Nüüd on saabumas noortel lennuhuvilistel pikk suvipuhkus koolitööst. Seda suvipuhkust on võimalik veeta mitmeti kasulikult. Üheks võimaluseks oleks lähem tutvumine õhuvallaga. Selleks ehitame mudellennukeid, langevarje, tutvume võimaluse piires purilennuga, aga eelkõige valmistame endale lohe.

Kuna lohe mängleva kergusega ja püsivalt vallutab kõrgusi, on teda võimalik rakendada paljude vaatluste ja mängude juures. Lohe valmistamine on lihtne. Lohesid valmistatakse mitmesuguseid: liblika, linnu, nahkhiire, hulknurga jne. kujulisi ja varustatakse neid kirevate „sabadega”. Nii võime pilvede lähedale maalida kireva pildi. Laagris võime lohesid kasutada signaliseerimiseks. Lohe abil võime mõõta temperatuuri vahet maapinna ja kõrgemate õhukihtide vahel, selleks lohega lastes üles miinimum-maksimum soojamõõtja. Oõsi võime lohet, varustatult taskulambiga ja peenikeste juhedega, kasutada signaliseerimiseks morse tähestiku abil. Tugevajõulised lohed veavad isegi tasasel maal kerget vankrit ja paati veel.

Üks huvitavamaid lohe rakendamise võimalusi on aga lohe-sulase abil.

LOHE EHTAMINE.

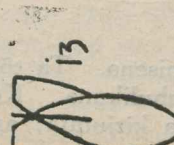
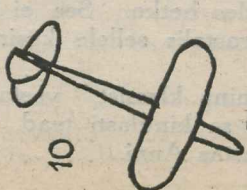
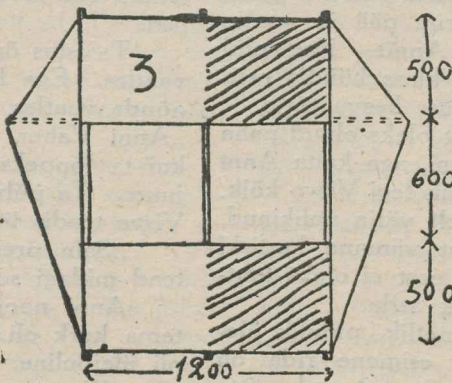
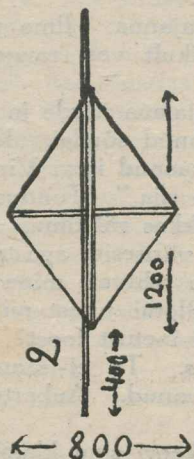
Lohe sulane ühes tugevajõulise n. n. „Potteri” lohega on kujutatud juuresoleval joonisel. Tutvume esijoonese lohe ehitusega.

Joon. nr. 1 on märgitud lohe ehitamiseks vajaliste puuliistude läbi-

mõõt 7×12 mm. Nr. 2 tähistab lohe vaadet päält ja nr. 3 kõrvalt. Mõõdud on antud millimeetrites. 7×12 mm liistudest valmistame mõõtude järgi kaks risti, ristide otsad ühendame nelja püstliistuga. Järgnevalt kinnitame 2000 mm pikuse liistu lohe ülemisest otsast 500 mm allapoole mööda lohe suuremat läbimõõtu risti läbi lohe. Liistu otste ja lohe püstliistude otste vahele tõmbame nõõri purjede kinni-

tamiseks. Ümber lohe mõlema otsa kinnitame 500 mm laia kerge riide. Ka tugevam paber (pärjament) täidab kuivemate ilmadega seda ülesannet. Purjede ühe külje kinnitame lohe püstliistule kogu ulatuses, kuna teised kinnitame liistude otsi ühendavale nõõrile.

Nõõri, millega lohe laseme üles, kinnitame lohe külge kohtades, mis märgitud joonisel nr. 4. Nõõri kinnituskohad on suuresti sõltuvad lohe ehituse täpsusest. Katsete varal võib leida nõõride parima kinnituskoha.

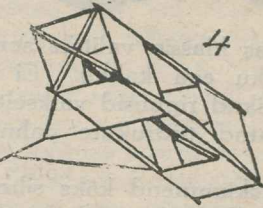
Katsetamise ajal kinnitame lohe nõõri vahele vedrukaalu, mille abil jälgime nõõri pinget.

Liiga tugev tuul võib purustada lohe. Soodsaim tuul lohe tõstmiseks on 2—3 palli, või 4—9 m/sek.

Joonisel kujutatud n. n.

POTTERI KASTLOHE

ei vaja õhikutõusmisel tülakat „saba”. Tugevama tuulega on lohe jõud väga suur ja nõõri käes hoidmine raske. Ka läheb nõõr lohet alla tõmmates kergesti sassi. Lohe hoid-

mise kergendamiseks ja nõõri kerimiseks kasutame värtinat (joon. 5) Värtent on varustatud vändaga nõõri kerimiseks ja rihmaga seljale või rinnale kinnitamiseks.

LOHESULANE.

Joonisel nr. 6-ga on märgitud lohesulane. Lohesulase ülesandeks on soovitud esemeid mööda lohe nõõri üles viia ja neid vastavalt meie soovile alla pilduda. Lohe sulane kujutab endast kahel rattal ripuvat alust ülessaadetavate esemete kinnitamiseks, seega

„kõisraudteed“

Jõu esemete ülesviimiseks saab lohesulane tuulest purje abil. Lohe nõõri külge soovitavale kõrgusele kinnitame takistuse, mis ei lase sulast kõrgemale. (joon. 7) Vastu takistust põrgates vabaneb purje hoidev kaheharuline nõõr, puri vabaneb tuule survest ja sulane veereb oma raskuse mõjul alla uue koorma järele. Purje ja koorma vabastamine sünnib erilise seadeldise abil, mida joonisel ei ole täpselt näidatud (nr. 8). See seadeldis on mitmet moodi ehitatav. Jätame seepärast selle ehitamise meie noorte leidurite asjaks. Tublile poisile on selle töö sooritamine huviküllane ja jõukohane.

Lohe-sulase abil võime lasta ülevallt liuglema nukke langevarjuga (nr. 9), mudellennukeid (nr. 10), üleskutseid ja mitmevärvilisi paberribasid (nr. 11), lipukeid (nr. 12), lennukipomme (nr. 13), kingituspakke (nr. 14) jne.

Asuge tööle, noored õhuvalitsejad! Töötulemused on huvitavad ja kasulikud.

Viiendas klassis valitses surmavaikus.

Ei kihku ega kahku. Ei salajast kirjavahetust. Juuksepalnikud rippusid vaikselt ja õigesti keset selga, hästikasvatatud tüdrukute palmikud kõrgemas tütarlastekoolis.

Ja kakskümmend kaks silmapaari vaatas liigahtamata õpetajale.

Oli juhtunud midagi koledat. Ja isegi „esimese“ poisipääd olid olnud ninapidi koos. Sest kooliõuest oli leitud joonistusraamat. See raamat oli täis pilkepilte; ja esimesele leheküljele oli joonistatud magister Peterson, kes lükkas lapsevankris oma kaksikuid. Mag. Petersoni kaksikud olid eelistatud kõneaineks koolis.

Kaks neljanda klassi tüdrukut olid leidnud raamatu ja nad kinnitasid, et „mag. Peterson oli sääl ihuelavana“. Ja ennekuulvalvekorra õpetajanna jõudis konfiskeerida raamatu ja viia selle juhatajannale, oli uudis levinud üle kogu kooli. Viies klass oli veendunud selles, et vähemalt nende hulgast keegi polnud süüdlane. Aga kui keegi neist oli, siis see oli kahtlemata Anni Vaher, sest ta oli väga andekas joonistaja. Sussu Meier oli korra näinud teda joonistavat kassi ja see oli olnud niisama häa kui elav kass. Anni ei olnud klassis eriti lugupeetud. Ta oli tulnud alles neljandasse klassi ja ikka veel liikus natuke võõrana ja vaiksena teiste hulgas — kõigist teistest olles pääjao pikem. Ja kõige lisaks oli Anni „korralik“. Tema üksi ei saanud noomitust hiljuti, kui kogu klass pidi järel istuma häbematu käitumise pärast mag. Petersoni vastu.

Mag. Peterson oli olnud üsna ettevaatamatu, koheldes „ebaõigelt“ väikest Virve Rannat. Aga Virve tasus alati kätte — ja protsentidega. Seetõttu kadusidki mag. Petersoni prillid arusaamatul viisil kogu matemaatikatunniks, nii et ta ei saanud lugeda ühtegi tähte, ja klass tegi hirmsat müra. Kuid „õnneks“ ja „juhuslikult“ leidis Virve prillid, kui helistati vahetunniks. Selle tagajärjel sai terve klass karistuse, välja arvatud Anni. Ja just Virve tõenduse abil sai Anni vabaks, sest väike Virve, klassi parim pää ja suurim vigurivänt, armastas pikka, tasast Annit. Nad olid saanud loa kõrvuti istuda, ja kogu klass hüüdis neid Taavetikks ja Koljatiks nende erisuguse kasvu tõttu.

Virve omalt poolt arvas küll, et oleks olnud paha lahti saada, kui kogu klass istus kinni, aga kuna Anni ja ta ema pidasid seda nii tähtsaks, siis tegi Virve kõik, mis tema võimuses. Virve oli nimelt välja nuhkinud, et Annil oli prii kool ja seepärast viimane kartiski noomitusi. Aga Virve miski hinna eest ei oleks tahtnud, et Anni aru saaks, et ta teadis seda.

Ja nüüd oli ülekuulamine. Ametlik, pidulik ülekuulamine kõigis klassides. Kogu esimene rida oli juba läbi küsitud ja need olid vastanud end mitte teadvat, kes on süüdlane.

„Virve Ranna!“

Virve istus teises reas äärmisena. Ta tõusis üles. Virve tundis end täna väga rahulikuna. Kõik teadsid, et ta oli halb joonistaja ja kirjutaja; aga sellest Virve ei hoolinud.

„Pah, see on tühi asi,“ sõnas ta pääd kuklasse

visates — olles hästi teadlik oma andekuses muis aineis.

„Me ei ole seda teinud. Päälegi keegi meie klassis ei oska nii hästi joonistada,“ ütles Virve julgesti enne veel kui preili Blom oli küsinud.

Preili Blom naeratas. Virve oli alati klassi esikõneleja; ja ta rääkis alati kõigi eest. Virve istus.

„Anni Vaher.“

Aeglaselt tõusis Anni. Ta oli väga kahvatu.

„Kas sina, Anni, tead midagi sellest?“

Anni ajas enda sirgeks, vaatas preili Blom'ile otse silmi ja vastas:

„Tean.“

Kogu viies klass vahtis pärani silmi hirmunult Annile —! Eeskujulik Anni! Ja kui kahvatu ta oli!

Nüüd oli kogu klass veendunud, et Anni on süüdlane — kõik, välja arvatud Virve. Virve oli alati kinnitanud, et alatu on pilgata mag. Petersoni väikesi lapsi, „kes sugugi ei kuulu kooli juure“. Ja midagi põlgusväärset tema ihaletud Anni ei võinud teha. Tõepoolest oli väga halb, et Anni teadis asjast ega jutustanud midagi Virvele. Kuid Anni mõnikord oli selline.

Virve kummardus üle puldi ja sai kinni Anni sõrmist, mida ta julgustavalt surus.

Preili Blomi nägu oli üsna range.

„Mind kurvastab väga, Anni, et sina — —“

„Mina ei ole seda teinud,“ ütles Anni. Ta lausus seda nii, et nüüd kogu klass oli veendunud tema süütuses.

„Kes on siis teinud?“ küsis preili Blom.

„Ma ei taha seda ütelda,“ vastas Anni rahulikult. Aga heldene aeg! Kogu klass vaatas pärani silmil preili Blomile otsa. Mis siis, kui ta nüüd äkki saab halvatusel!

Kuidas küll Anni julges!

Preili Blom läks väga punaseks.

„Kas sa keeldud vastamast?“

„Jah,“ vastas Anni madala häälega.

Preili Blom astus kateedri alla.

„See on nii tõsine asi, Anni, et ma pean kutsuma juhatajanna. Istuge vaikselt, lapsed.“

Preili Blom läks. Niipea kui uks oli sulgunud ta järel, algas sumin ja pommin.

„Kes see on, Anni?“ — „Sa oled tõesti väga uljas, Anni!“ — „Saab näha, mis sulle tehakse, Anni!“

Virve tõusis oma pingile ja kamandas:

„Üks tasane elaguhüüd Annile! Sosistage!“

Ja kogu viies klass sosistas elagu ja lehvitas taskurätte.

Siis tuli juhatajanna. Ilma preili Blom'ita. Ta näitas end võimalikult veel rangemana kui oli tavalisti.

Ta istus õpetajalaua äärde ja vaatles neid. Ainult vaatles. Ega lausunud sõnagi. Kui juhatajanna neid nõnda vaatles, ei saanud isegi Virve jääda rahulikuks. „Anni Vaher, tule siia.“ Tundus otse kergendusena, kui ta lõppeks hakkas rääkima. Anni astus kateedri juure. Ta põlved värisid, aga ta näol oli ilme, mida Virve teadis ütelda tahtvat: mina ei ütle.

„Sain preili Blomi jutust nii aru, et sina, Anni, tead midagi sellest inetust loost?“ küsis juhatajanna.

Anni noogutas. Ta ei saanud sõnagi suust — tema kurk oli kuivanud. Aukartus juhatajanna vastu oli ülejõuline.

„Kas see on keegi sinu klassist?“

Anni mõtles hetke. See ei võinud talle midagi teha, kui ta vastaks sellele küsimusele. Oli ju veel teisi klasse.

„Ei ole minu klassist,“ vastas ta.

„Aga kas sa kindlasti tead, kes see on?“

„Jah,“ vastas Anni.

REETLIK JALGRATAS

„Isa, millal ma saan jalgratta?“ küsis Aavo ühe- teist- või kaheteistkümnendat korda samal päeval.

„Kui saad 12-aastaseks, olen juba ütelnud.“

„Sinna on nii kole pikk aeg,“ ja Aavo pomises veel midagi iseeneses. Ja nii oli vaikne pisut aega. Kuid õhtust süües kordas ta oma pärimisi — ja lahti riitudes ja veel uinumiselgi. Kohe järgmisel hommikul ärgates ta hüüdis nii, et kogu maja kajas: „Isa, millal saan jalgratta?“

Isa kannatlikkust ei võinud võrreldagi Aavo kangekaelsusega. Juhtus nagu sageligi — Aavo hakkas tingima. Ja nii lubati ratas talle, kui õnnelikult saab üle viidud neljandasse klassi.

Aavo seisis mõne päeva rahul. Siis hakkas uuesti manguma: „Isa, millal saan jalgratta?“ Isa vastas oma sõbralikul viisil, et ta oli ju lubanud, asi ripub nüüd veel Aavost enesest.

Lõpuks Aavo sai jalgratta kohe, kui sulas lumi. Ei ta olnud veel saanud 12 aastat vanaks, ega ka veel pääsenud neljandasse klassi, ning ometigi tal oli ratas. Sää! ta läikis uuenä verandal.

Esiialgu Aavol oli natuke piinlik vaadata uut rattast. Ei uskunud tõe olevat, et ta selle nii hõlpsasti oli saanud. Piinlikkus kestis ainult mõne minuti, siis ta tegi tutvust kellaga. Kellal oli selge ja tugev hääl. Siis hakkas Aavo ringi ajama pedaale. Need liikusid peagu iseenesest. Kui ainult pisut lükkas, nii need kohe keerlesid kole kaua. Alles selle järel Aavo tõstis üles kogu ratta.

See oli väga kerge ja esiratas pööris peagu iseenesest, sellega oleks hõlpus sõita! Tuli kohe proovida.

Aavo haaras kinni ühe käega ratta juhtrauast, teisega sadulast — niiviisi teevad suured poisid, — ja siis ta läks, ratas vedades, veranda astmeist alla. Kuid sää! juhtus midagi, mida Aavo ei mõistnud — ta istus nimelt ise maas trepi ees ja ratas lamas ema äsjaistutatud lillepeenral.

Aavo tõmbus nutule, kuid samas tuli meelde, et oli näinud tüdrukutki, temast enesest noorem, sõitvat rattal ja nii ta otsustas, et selle võib ära õppida. Ta surus hambad kokku ja katsus tõusta rattale. Seda- maid ta oli kraavis ühel pool teed ja terashobu teisel poolel. See oli alles tõuge. Hobu lebas vaikselt kuni Aavo ta püsti aitas. See polnud sugugi peru, ja nii ta katsus uuesti, kuid nüüd juhtus värvav ette —

Mida need inimesed küll värvavaga teevad? Ja lisaks veel suletud! See tõendas ainult, et ei Aavo ega tema noorem vend Neeme veel täna siit polnud läbi käinud. Kokkupõrge katkestas kõik tema mõtiskela. Säär valutas ja sukk oli katki. Sukast polnud tähtsust, kuid sää! tegi hirmsat valu.

Siis üks avanes ja Neeme sööstis astmeist alla.

„Mida sina sää! teed?“ — „Sõidan oma jalgrattal.“ — „Või nii — kas niiviisi sõidetakse?“ — „Tobu, eks sa mõista, et puhkan vahepääl.“ — „Või nii — aga miks siis ratas on kummuli?“ — „Seepärast et värvav on kinni.“ — „Või nii — kas oskad sõita?“ — „Mis kunst see siis olekski.“ — „Õpetta mind ka!“ — „Ei, oled veel liiga väike.“ — „Olen niisama pikk kui sinagi, seda on ema ütelnud.“ — „Seda sa luiskad“ — ja vihane Aavo haaras kinni Neeme juustest ja sündis kibe heitlus, kuni väike Neeme jooksis nuttes tuppa.

Nüüd Aavo algas uuesti värske jõuga. Pisut teed nad sobisid, ratas ja Aavo, kuid kuna ema roosipõosas juhtus olema üsna lähedal, oli endastmõistetav, et seda pidi vaatama. — Kõik oli mullane: nagu, käed,

riided, ratas ainult lebas rahulikult põõsas, nagu poleks tema asigi.

Et aga kangekaelsus oli Aavo kõige tugevam külge, siis nad jõudsid hää tüki teed edasi. Ratas käis nagu tahtis ja Aavo läks meeleldi kaasa. Kaks poissi kõndisid mööda maanteed ja seisatusid vaatama.

„Harjutan end alles,“ seletas Aavo.

„Sul tuleb tallata ühtlaselt,“ andis üks nõu.

„Ja tuleb sirgesti istuda sadulas,“ ütles teine.

Aavo kuulas nõuannet.

„Lase aga minna,“ sõnas esimene, „ära talla parema jalaga nii ägedasti,“ ja kui Aavo uuesti sõna kuulas — istus ta keset ema lillepeenart.

„Ei niiviisi astuta rattalt maha,“ naeris suurem, „vaata mind,“ ja ta sõitis ilusasti veidi maad. „Vahva ratas,“ kiitis ta, ja Aavo süda paisus uhkusest.

Ka teine poistest kasutas ratas, nagu oleks see olnud neljarattaline. Ta tõusis ja astus maha, pööras ja väänas seda edasi-tagasi oma tahtmise järgi, ja ratas oli päris sõnakuulelik.

„Ära sa hooli rattast, küll ta läheb juba, kuhu sina tahad,“ ütles ta. Aavo arvas, et oleks aeg juba täna- seks lõpetada, sest riided olid lõhki rebitud, nagu määrinud ja higine, ja lisaks veel mitu valusat uperpalli, kuid ega ta poiste ees võinud end ometi haigena näidata, ja ta istus kohe rattale, kui üks avas värava.

„Lase nüüd minna,“ ja Aavo laskis minna, nii et kõrvus vuhises. Ja imet, kuidas ratas nüüd sõna kuulas, tuli vaid pidada kõvasti kinni. Kui oleks olnud aega, ta oleks ehk järele mõtelnud: kuidas see küll lõpeb? Ei tema juhtinud ratas, see kihutas allamäge nii et aitas, puud, majad ja kivid lendasid mööda. Aavo süda peksis ja puna tõusis põsile. Ta lõhestas õhku — samas juhtus ette mägrakoer, ratas hüppas, miski niutsatas maanteel ja Aavo kahvatus, — kuid järgmisel hetkel oli ta juba kaugel. Nüüd ta rõõmistas, et oli püsinud sadulas, kuigi ratas oli hüpanud. Ta kuulis kaugel vanaeite karjumat.

„See vast on alles hõlpus! Ei Neeme nii ruttu ära õpiks, eei — eii!“

Midagi suurt, tumma ja kardetavat lähenes — tõuge, kirumine, „poisijõmpsiikas“, — ja Aavo oli uuesti kaugel. Lõpuks tuli vaikselt tallata ja sellest näis, nagu oleks hoog üldse lõppenud. Loomusunniliselt tõstis Aavo paremat jalga ja hüppas maha. Tore oli tunda end seisvat kindlal maapinnal päris tervena.

Ta heitis nüüd pilgu oma taha ja nägi vana lulle istuvat maas ja naisi kisamas ja lärmamas kaugel.

Aavo naeratas, nüüd ta alles oskas sõita, seepärast ta oligi püsinud sadulas.

Ta nõjatus oma masinale vabalt — nagu teevad suured poisid — ja vaatas kodu poole. Ei sinna nii pikka teed olnudki. Seda teed ta aga ei katsunudki minna tagasi, liiga palju oli inimesi teel. Et see vana lull viitsis ka istuda tolmusel teel — kõik muud viipasid Aavo poole...

Kärmesti ta juhtis oma ratta kättpidi mäest üles, istus rattale, läks libinal uuesti teist teed koju, sest nüüd, kui aega oli järele mõtelda, tal tuli hirm. Talle selgus, et ta oli sõitnud üle koera ja müksanud vana lulle. Aavo sõitis higisena, katkisenä ja räpasena uuesti värvavast sisse. Siis ta hüppas rattalt maha, heitis pilgu igale poole puuviljaaeda — küllap Neeme selle aja sees oli rikkunud ema lillepeenrad — mida küll ema selle päle ütleb. Aavo vaeseke ei mäletanud nimelt midagi muud, kui et ta tõesti oskas sõita oma rattal ja nii ta astus sisse veranda uksest.

„Isa, nüüd ma oskan sõita. Sõidan kelle tahes kummuli ja ümber ei kuku!“

Siis tuli Neeme sisse. „Ema! Millal mina saan jalgratta? ...“

SPORT

SUVI KUTSUB!

- SUVI KASVATAB TERVIST JA — SUURSPORTLASI
- POISID-PIIGAD, UJUMINE SELGEKS!

Millist lõbu tunneme, et võime jälle joosta palja-jalu, sipelda sulisevas vees, paterdada kas-või porises loiguski. Või visata maha vammused ja löbuleda sellest, kuidas tuuleil paitab keha, päike paistab paljale nahale, kuni oleme pruunid nagu punanahad, kellega sõber Tootsil oli alatasa tegemist.

Suvel tulevane Kreek või Viiding võtab kätte tinamuna tõukamiseks või katsetab alul kerge kiviga saavutada kõrget kaart. Varstised Suled ja Issakud püüavad odale anda kõrget lendu, olgugi, et oda üsna tihti on päriselt „oma vabriku töö“ kuuselatist. Või kui puudub oda, siis kihutab parajaid kive pilvede poole. Need, kes tahavad kord asuda Eriksoni või Määritsa asemele, keerutavad ketast kaunis kaares. Äärma ja Kiipsaare jüngrid harjutavad jooksu, küll teibaga, küll lihtsa leparoikaga, küll ilma. Ajuti teevad „stoikat“, kõnnivad kätel, hüppavad üle aia või hüppeplatsil ülaltpoolt kõrget latti. Poisid, kes imetlevad Kuuse't, katsuvad kõrgusi vallutada ilma teibata. Nobejalgsed „Tommid“ lippavad alul 60 meetrit, nii et tuul aina vuhiseb kõrvus.

Tulevased Nurmud — nende jalad õgivad metsateid ja kopsud töötavad nagu sepalöötsad. Kõikjal kihab spordipoiste usinus, sest teisel tulevane Kotkas tahab teha nupuvõtet tulevasele Palusalule, või Karklin „poogib“ mõnda „lätlast“.

Toredamaid tunde suvel on need, millal saad sulistada sooja järve või jõevees. Oskate aga, poisid-piigad ujuda? Kui ei, siis on täbar lugu — kes-teab, satud sulpsti! sügavamale kohale ja oledki vee all. Harva juhtub, et veel omal jõul kuivale jõuad. Teised on võib-olla sinu kisast niivõrd kohkunud, et seisavad nagu päata kanad kaldal.

Ega's midagi, ujumine tuleb igaühel selgeks õppida!

Kuidas?

Naljakas ta ju on, aga räägitakse, et ujuma õpitakse kuival maal! Küsite: egas inimene ole pardipoeg või koerakutsikas, kes läheb kohe pärast sündi vette ja muudkui sudib ujuda?

Ja-ah! harjutada tuleb enne kuival maal, sest ujumisel tuleb teha liigutusi, mis vees korraga ei lähe! Ega muud, kui heidad murule, või veel parem, keskkhaga kõrgemale kohale (taburetile) ja harjutad jalgu ja käsi koos liigutama. Käed käivad ringi nagu veskitiivad ja jalad liiguvad üles-alla põlvest sirgetena. Või harjutate ujuma nii, nagu teeb seda konn, kui satub vette. Enne aga uurida hoolega, kuidas liiguvad ujujate käed-jalad!

Kui kuival maal ujumine selge, katsume kuidas asi vees edeneb. Igaks juhuks teeme seda madalal kohal, või palume paar tugevat poissi appi, kes hoiavad käed rinna all, kuna jalgadega teeme ujumiliigutusi. Varsti ka kättega. Maa-poisid teevad nii: korjavad jõest-järvest lugasid, köidavad neist 2 parajat kimpu, mis omavahel seotakse veel nõoriga ühte, nii-et ise rinnaga parasjagu vahele mahuvad. See kannab toredasti vee pääl ja selle abil on hää ujumist õppida.

Kui aga kuskil korraldatakse **ujumiskursusi**, siis olge aga agarad ja astuge juure. Ega see ole kunagi häbiasi, kui keegi tahab midagi selgeks õppida! Häbi võib olla küll siis, kui ujuda ei oska! Siis aga,

JESSE OWENS

EI TULE ENAM SÖERAJALE

- MAAILMA NOBEJALGSEM MEES — ORKESTRIJUHIKS
- AINULT TERVE KEHA ANNAB SUURSAAVUTUSI

Jesse Owens oli suurim ime Berliini olümpiaadil. Tema edu oli harukordne. Mees saavutas kolm kuldmedalit ja neljandana — aitas 4×100 m teatejooksu meeskonna kuldmedalikule võidule. Hiljem läks elukutseliseks ja tema praegusest elust kuuleme alljärgnevalt usutluse kaudu, mis tehtud möödunud sügisel Ameerikas.

OWENS'I JUURES

Lõppeks astub sisse Jesse Owens. Oo! Kuidas ta on muutunud! Ta on nüüd palju elegantsem, isegi liiga elegantne. Armastusväärsest kummardub ta, viipab soliidsest meile istumiseks ja istub ka ise. Kohe meie taga kisab fotograaf, ja igakord kui aparaat klõpsatab, naeratab Jesse automaatselt ning tema hambad paljastuvad.

Seda lõbu võimaldab ainult suvi

kui püsib juba vee pääl ja varsti ujud nagu kala, pole enam midagi paremat, kui otsida varju palava päikese eest jahedas jões või järves. Kuid jälle meeles pidada — mitte kunagi higisena järsku ja tundmatusse vette minna. Alati ettevaatust!

Veste alul Owens kohe heidab pilgu plaatinast käekellale ja lausub:

„Te loodetavasti andestate, mu härrad, et mul on vähe aega. Tulen just tagasi suuremalt ringreisult. Te ju teate, et juhin praegu dzäzzbändi...?“

Seda me teame kõik.

„Tja, see oli tagajärjekas ringreis ja juba õhtul pean esinema jälle.“

Meie küsime. Ta vastab viivitamatult. Tema vastused tulevad ruttu, välkkiirelt, isegi liiga kiiresti. Näib, nagu ta oleks juba vastanud kõigile neile küsimusile.

„Ei, ma ei kahetse mitte, et hakkasin elukutseliseks. Kindlasti, jooksjana ma ei teeni just hiilgavalt. Aga see ei tarvitse nõnda jääda. Teate, miks elukutseliste kergetejuustik ei too suuri tulu-

Owens ei tule sõerajale

Algus lk. 10

Mitmekordne medalimees Jesse Owens

sid? Arvate, et publik ei tunne huvi? Aga isegi talvel on „Madison Square Garden“ kergejõustikuvõistlusil täielikult välja müüdnud. Olen kindel, et publik ses suhtes ei tee vahet asjaarmastajate ja elukutseliste vahel! Ainult tarvis asja õieti organiseerida!”

JESSE SOOVITAB KERGEJÕUSTIKKU

— „Kuid ameeriklased on hakanud eelistama viimasel ajal jalgpalli ja teisi mängu, seega pöörduvad kõrvale kergejõustikust. Kui noor sportlane Teilt küsiks, millist nõu annaksite talle?”

„Soovitaksin tal harrastada ala, mille vastu on tal rohkem huvi. Sest sport pole kohustus, vaid on kiindumus! Kui aga noort huvitab võrdsetl jalgpall ja kergejõustik, siis soovitaksin tal teha viimast! Miks? Sest jalgpallis nagu igas mängus on mängija ainult meeskonna liige. Jooksjana või hüppajana aga puudub see ühine vastutus, ja nõnda tundub mulle palju huvitavamana ja erutavamana...” —

— „Ja millist nõu annaksite noorele kergejõustiklasele? Kuidas peaks ta harjutama? Mida võib ta teha ja mida ta ei tohi?” —

— „Seda ei saa üldistada. Kuid alati annaksin nõu noorele sportlasele — jää terveks. Olulisim on tervis, mitte tippvorm. Tervest kehast võib tuua välja häid saavutusi, aga just ainult tervest kehast. Enamik noori kannatab treeneri all, kes ei hooli sportlase tervisest, vaid kes tahab oma hoolealusest pigistada välja ainult rekordsaavutusi. Hääd treener ei tohi olla auahne, rekordite järele. Kahjuks aga Ameerikas selliseid häid treenerid on vähe.”

— „Mida arvate teooriatest, mis räägivad mustanahaliste üleolekust valgetest, eriti sprontides ja hüpetes.”

— „Kõik need teooriad on — mõtetus! Pole mingisugusel rassil paremaid eeldusi üksikaladel. Küll on aga üksikute isikute vahel suured erinevused. Pole tegemist siin mitte küsimusega rassist, vaid talendist. Kui näiteks homme mõni valgenahaline sprinter läbib 100 m kiiremini, kui tegin omal ajal seda mina, siis on ta lihtsalt suurem talent kui mina.”

OWENS EI TULE TAGASI

— „Ja teie — kas pole soovi uuesti aktiivsportlasena võistelda?” —

Jesse vaatab närviliselt kella: „On liiga palju teha, kui ollakse orkestrijuh. Ja äri Clevelan'is. Aga lõppeks see tasub hästi. Juba praegu on sissetulekud kenad ja kindlustuse tagajärjel hakkan 33. eluaastast alates saama 100 dollarit (= 1800 krooni!) nädalas.”

— „Kuid küsimus jäi vastamata! Kuidas on lugu tagasitulekuga sõerajale?”

— „Ei, mingit comebacki. Peab olema rahul sellega, mis on kord saavutatud. Peab mõistma seda ja taanduma. Ja miks peaksin ma olema varsti sääl statist, kus olin kord pääsoaline? Ei, parem on mitte enam lahti teha ust, mille oled kord lukustanud.”

Jesse Owens tõuseb püsti. Silmapilgu on ta tõsine ja unustab isegi naerata-mast, kui teda pildistatakse. Tundub, nagu oleks ta ilme veidi väsinud. Ja ta lahkub.

Ei lahku küll nii säravana, ei lahku nii üleolevana, ta on võib-olla pisut kurbki.

Miks?!

← Sport →

MAAILMA ÕLITOODANG

Üldise hinnangu järgi ulatub maailma õlitoodang 272,6 milj. tonnile. Allpool suuremad tootjad ja toodang milj. tonnides.

	1937	1936
USA	172,9	148,7
Venemaa	27,8	27,3
Venetsuela	27,7	22,9
Iraan	10,4	8,3
Hollandi-India	7,2	6,4
Rumeenia	7,1	8,7

Siit näeme, et ligi 63 prots. õlist saadakse Ameerikast.

Eesti kaubalaevastik. Viimaste andmete põhjal on Eestil üle 400 kaubalaeva. Neist 385 merelaeva kogutonnaažiga 170.234 br. reg. tonni. Suurimaks kaubalaevaks osutub „Eestirand” 4638 br. reg. tonni.

AITA NAERDA

A. Kiho

N.

Vastse-Kuuste

NURSI KUTSAR

Nursi mõisas olnud vanasti kutsar, kes armastanud härrale tempe teha.

Kord linna sõites hakanud mõisa kell lõunale lõõma. Kutsar pidanud ka hobused kesk teed kinni, roninud pukist maha ja hakanud kraavikaldal lõunat sööma, jättes härra tee seisma.

Teinekord, jälle linna sõites, tulnud neile kirikulised vastu. Kutsar hakanud pukis vigurit tegema, ajanud suu ammuli ja näidanud rahvale keelt, mis-päale need naerma hakanud. Härra küsinud kutsarilt, et mida see rahvas naerab. Kutsar vastanud: „Na naarva, et „Nursi Kulla” sõidab!” Seepäale lausunud härra: „Vaata, kus tõprad, mõisa tulles on ikka „pai härra” ja „pai härra”, aga nüüd on „Nursi Kulla!”

Kord suure metsa vahel sõites pidanud kutsar hobused kinni ja öelnud: „Härra, soe omma tii pääl!” „Mis nüüd saab?” küsinud härra. „Hakkame haukuma,” vastanud kutsar, „hauke te nagu toakoer, ma haugu nagu hoovikoer.” Hakanud siis härra haukuma, teel aga polnud kedagi.

DIREKTORI ÄHVARDUS

Teise klassi poisid on mitmekordsest keeltest hoolimata jälle ühel direktori tunnil paugutanud puldikaasi.

Direktor: „Aga seda ma ütlen teile, poisid, et kui te veel üks kord peaksite puldikaasi paugutama, siis mina enam oma sõrmi sinna vahele ei pista.”

K. Raig

N.

Vastse-Kuuste

KOOLIS

Õpetaja: „Leo, mis tehakse villadest?”

Leo mõtleb, mõtleb, aga vastata ei tea.

Õpetaja: „Noh, millest on valmistatud sinu püksid?”

Leo: „Isa vanadest.”

ARVUSTUS

Väike poiss tuleb koolist koju. Kodus küsib talt ema, kuidas meeldivat uus õpetaja.

„Ta on ju päris kena, aga uskuda teda ei või, sest eile ta ütles, et 6 ja 3 on üheksa, aga täna ütles, et 5 ja 4 on ka üheksa,” vastas poiss.

E. Lauri, 13 a.

N.

Konguta

VASTUPIIDI

Rein: „Lugesin „Õpilastehest”, et Ungaris on koolitöö hindend vastupidi, 1 on näiteks kõige parem number ja 5 kõige halvem!”

Peedu: „Küll oleks tore siis, kui Eestis ka nii oleks, ma oleksin siis esimene õpilane klassis, mul oli kõige rohkem 1 ja 2.”

KALLIM KUI KULD

Araablasel keset elutut liivakõrbe suri kaamel. Kõndis vaene araablane mööda kuuma kõrveliiava, kuid peagi oli nõrkemas näljast ja janust. Äkki näeb ta liivaseljandikul suure koti ja mõtleb: „Küllap on datlid!” kargas koti kallale ja asus seda pärsitusest värisevate kätega lahti päästma, avas koti — ja viskas selle vihaga eemale: kotis and vaid kuldrahad.

Cowboy, Tartu

97. SILPMÖISTATUS

Juuresolevaist silpidest koostage nõutavad sõnad. Õigel lahendusel sõnade esitähiti lugedes saame ühe ja viimaseid teise vanasõna.

A — al — amb — daal — duv — e — e — ee — eh — ge — gend — gvamm — ha — hu — kas — la — lah — le — le — lend — li — lu — ma — ma — ma — maa — mak — mann — mä — ne — ne — neit — ni — ni — nov — nõõ — or — ou — re — rik — sa — saa — saal — san — si — sik — süü — ta — ta — ti — ti — tund — u — up — ver — õn.

Sõnade tähendus: 1. Varjualune, osmik. 2. Linn Soomes. 3. Schiller'i teos. 4. Muistend. 5. Kartma ajama. 6. Tahkkehha. 7. Üldine. 8. Kuritöö. 9. Eesruum. 10. Võõrasema. 11. Eesti saar. 12. B. Vatsel'i operett. 13. Tuntud Tartu kooliarst. 14. Veolooma ergutushüüe. 15. Paradiis. 16. Aja mõõtühik. 17. Ülikoolilinn Rootsis. 18. Jalkanõu. 19. Tema — murdes. 20. Ida-maalaste jumalus. 21. Keeleteadusse puutuv. 22. Vibupüss.

K. Raig, Vastse-Kuuste

98. VANASÕNA

Antud silbikivikestest moodustada üks tuntud eesti vanasõna!

GA	VI	TA	TU
KUS	NÄED	SÄÄL	AI
LAI	TA	JA	LE

99. MILLINE ON ÕIGE?

Allolevale küsimusele on antud neli vastust. Teil jääb vaid üles otsida, milline neist on õige.

Maailma kõrgeim jüga on:

- Niagara
- Viktorija
- Kukenaam
- Narva.

100. KAMMÖISTATUS

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12

1—7. Ei olnud surnud, 2—8. Puuvill (murdes), 3—9. Eesti kirjanik, 4—10. Tööriist, 5—11. Rakenduse, 6—12. Naise nimi, 7—1. Mitte paks, 8—2. Nupp, 9—3. Skandinaavia jumalaid, 10—4. Eesti kirjanik †, 11—5. Õppeasutus, 12—6. Eesti luuletaja, 1—6. Eesti realistlik suurkirjanik †.

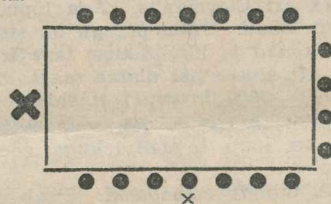
„Õpilaslehes“ nr. 25 ilmunud mõistatuste lahendid:

85. Ristsõnad. Paremale: 1. „Tarkus ja saatus“, 13. Ann, 15. „Aja kaja“, 17. re, 18. usinus, 20. arukas, 21. vtk, 23. aas, 24. ve, 25. rh, 26. snt, 28. sa, 29. tai, 32. Kai, 34. ta, 35. so, 36. ru, 37. sae! 38. v. a., 39. to, 40. E. V., 41. set, 44. Rakvere, 45. „Isade maa“, 49. Are, 50. asi, 51. K. P., 52. iil, 53. sai, 55. ai, 56. aar, 59. in, 61. suu, 62. kuu, 64. gg, 65. Iiri, 67. Endel, 70. isa, 72. Daaved, 74. kaasiku, 76. kae, 77. „Maa“, 78. kuri.

Alla: 1. Tarvastu, 2. Anet, 3. uss, 4. sai, 5. Jan, 6. arukas, 7. Aa, 8. aja, 9. ... tar, 10. Uku, 11. Sakala, 12. kassi, 16. jaam, 19. „Südasuvi“, 22. Kati, 27. Narva, 30. aste, 31. „Noored hinged“, 32. Kasari, 33. iste, 34. „Teras“, 36. re, 42. edel, 43. Daisi, 44. ravila, 46. saivas, 47. maasik, 48. „Pärijad“, 54. Anu, 55. „Aeg“, 57. au; 58. rukis, 60. harak, 63. Uri, 65. ida, 66. iva, 68. EKA, 69. la, 71. aku, 73. ee, 75. as.

86. Kelle teosed? 1. Oskar Luts, 2. Mait Metsanurk, 3. August Mälk, 4. Mart Raud.

87. Kavalad külalised. Ettepaneku tegija külaline istus ristiga märgitud kohal.

88. Nimekaart. See huvitav külaline oli: Esimene Aprill.

„Õpilaslehes“ nr. 26 ilmunud mõistatuste lahendid:

№ 89. 1. Emmaste, 2. Eidapere, 3. Sürgavere, 4. Taagepera, 5. Irboska, 6. Rüdala, 7. Alatskivi, 8. Haapsalu, 9. Vilsandi, 10. Avinurme, 11. Mustjala, 12. Urvaste, 13. Udriku, 14. Soodla, 15. „Estonia“, 16. Uderna, 17. Megaste.

Esitähed: Eesti Rahva Muuseum.

№ 90. Mugasto.

№ 91. Enne: VII = I, pärast VI = I (ruutjuur 1-hest on 1!).

„ÕPILASLEHES“ NR. 27 JA 28 ILMUNUD MÕISTATUSTE LAHENDID

92. 1—3. Kassa, 2—5. Saldo, 4—7. Doomino, 6—8. Minoor, 8—10. Ravila, 9—12. Laura, 11—14. Rahutu, 13—16. Tuglas, 15—18. Aspar, 17—19. Parijõgi, 19—21. Ilmar, 20—22. Mark, 22—24. Kristjan Raud, 23—26. Uderna, 25—28. Narva, 27—30. Vahtra, 29—31. Rahe, 31—33. Ehapalu, 32—35. Palu-

salu, 34—37. Luhaäär, 36—39. Äärma, 38—40. Massu, 40—42. Ugandi, 41—44. Direktor, 43—46. Orkester, 45—48. Erak, 47—50. Akvaarium, 49—52. Uural, 51—54. Alma, 53—56. Magus, 55—58. Ustav, 57—59. Aviis, 59—60. Supp, 60—62. Puhja, 61—63. Jahu, 63—65. Under, 64—66. Ergo, 66—67. Osi.

93. Lahendusi mitu, näit.:

94. Lahendusi mitu.

95. Ruutudes: 1—44. Euroopa meistervõistlused kreeka-rooma maadluses, 45—58. Johannes Kotkas, 59—69. Viktor Smeds, 70—85. Kristjan Palusalu, 86—97. Seelenbinder, 98—100. Neo. I. Karklin — Perttunen, II. Kurland — Vento — Puusepp, III. Rootsi — Soome — Koskela, IV. Perret — Nettesheim, V. Svetostavski — Larsen, VI. Pikkusaari — Andersson, VII. Vöidula — Pihlajamäki, VIII. Bajorek — Cadier — Mäki.

96. Lurich.

97. 1. Ei, 2. Ja, 3. Ja, 4. Ja.

ÕIGESTI LAHENDAJAD:

Nr. 26. V. Noortauts — 8 punkti, E. Leis — 2×8. E. Pille — 3×8. H. Tõlgu — 8. A. Loide — 8. U. Veske — 10. H. Oja — 2×8. A. Haug 4×8. K. Saks — 8. V. Kingisepp — 8. K. Raig — 2×8. L. Schasmin — 8. M. Haugas — 8. E. Tuhkur — 8. A. Koplivee — 8. V. Toots — 8. K. Erm — 4×8. E. Erm — 8. H. Põljoja — 8. H. Kuurmann — 8. A. Rõõmusoks — 8. E. Piirmann — 10.

Nr. 27. A. Koplivee — 6 punkti. V. Helk — 6. H. Nagel — 6. V. Toots — 8. H. Põljoja — 6. H. Kuurmann — 3×11. H. Pihlaste — 6. K. Loo — 6. V. Ambus — 8×6. K. Saks — 3×11. F. Bleier — 6. E. Pille 7×11. H. Paulson — 9×11. H. Oja — 11. U. Veske — 6. O. Kallasma — 8×11. A. Luugima — 6. V. Noortauts — 6. L. Schasmin — 6. E. Tuhkur — 6.

Nr. 28. E. Tuhkur — 11 punkti. O. Kallasma — 5×6. A. Tevan — 11. L. Schasmin — 2×8. E. Tamm — 11. K. Loo — 7×3. K. Vaiksaar — 11. A. Koplivee — 11. E. Pille — 5×3. V. Landvatov — 5×3. L. Vink — 11. H. Rebane — 11. A. Karu — 6. H. Kuurmann — 11. V. Kuusik — 11. H. Viirmaa — 11. V. Toots — 2×6.

NEIL VEDAS:

Nr. 26.

- H. Kuurman — Ungari rahvajutud.
- K. Erm — Uudishimulik Mikk.
- A. Loide — Helbeke.

Nr. 27.

- H. Paulson — Aastak. Õpilaslehte.
- V. Toots — Minu esim. triibulised.
- E. Pille — Perdita.

Nr. 28.

- E. Tuhkur — Soomusrongil.
- O. Kallasma — Esimesed triibulised.
- H. Rebane — Esimene kiri.

Toimetuse ja talituse: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. Tallinna abitalitus: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. Nurmik. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. Tõnismäe. Väljaandja: Tartumaa Õpetajate Liit. „Õpilasleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Aadressimuutmine 15 s. Kuulutuse hind: lehe ees 15 s. mm, mujal 5 s. mm. Trükkikoda J. Mällo, Rüütli 4, Tartus.

Kuna käesolev nr. on selle aastak. viimane, siis tänased ülesanded jäävad auhindadeta, igäüks lahendagu neid enda meelehääks.